

KANOTLEDER I BORÅS

Utredning om förutsättningar för kanotled
i kommunal regi i Borås Stad

BORÅS STAD

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	3
2. UPPDRAG	3
2.1 Bakgrund.....	3
2.2 Uppdragets formulering	4
2.3 Uppdragets förutsättningar	4
2.4 Projektgruppens sammansättning	4
3. NULÄGESBESKRIVNING	4
4. TÄNKBARA OMRÅDEN.....	5
5. VAL AV OMRÅDE	5
6. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR BOSJÖOMRÅDET	6
6.1 Inventering i fält.....	6
6.2 Naturvärden	6
6.3 Nulägesbeskrivning.....	6
7. SLUTSATSER	7
8. FÖRSLAG PÅ HUR PROJEKTET SKA FORTSÄTTA.....	7

Fastställd av Tekniska nämnden 2020-10-28

I arbetsgruppen har ingått:

Kjell Johansson, naturvårdskonsulent
Kent Claesson, enhetschef

Foto: Kjell Johansson

1. SAMMANFATTNING

Ett av Tekniska förvaltningens uppdrag i ”Åtgärdsplan spår och leder 2016-2020” är att utreda förutsättningar för att utveckla kanotverksamhet i kommunen. Kommunen har många fina vatten men möjligheterna för allmänheten att på ett enkelt sätt finna bra paddlingsmöjligheter är dålig.

Utredningen har undersökt olika möjliga alternativ och Bosjön/Västersjön med intilliggande sjöar har identifierats som det lämpligaste området. Flera av sjöarna pekas ut i Översiktsplan för Borås som sjöar med höga friluftsvärden. Kommunen äger en stor andel av marken i det här området. Åtgärder för att skapa en ”kanotled” gynnar även de som hyr båtar eller har egna båtar och kanoter. På sikt kan vissa av rastplatserna även komma att knytas ihop med vandringsleder. De kan också utnyttjas av de som åker långfärdsskridskor.

2. UPPDRAG

2.1 Bakgrund

I Borås finns ingen friluftsplän. Många frågor ligger idag inte inom ramarna för nämndernas uppdrag. Under arbetet med den plan för spår och leder som tagits fram gemensamt av Fritids- och folkhälsoförvaltningen och Tekniska förvaltningen pekades flera områden ut där kommunen behöver ha ett bättre kunskapsläge för att kunna agera på ett bra sätt.

En sådan fråga berör friluftslivet i våra vatten. Ett aktivt friluftsliv kopplat till vatten är en dimension som ytterligare skulle kunna stärka Borås attraktionskraft. Idag är möjligheten att komma ut på våra sjöar starkt begränsad för de flesta. Informationen är bristfällig och det finns inte många alternativ för den som vill hyra kanot eller båt. Det finns inte några platser förberedda för att möta behovet.

Fritids- och folkhälsönämnden och Tekniska nämnden godkände i maj 2016 den plan för Spår och leder som berörda förvaltningar gemensamt tagit fram.

2.2 Uppdragets formulering

I "Åtgärdsplan spår och leder 2016-2020" fastslås att Tekniska förvaltningen skall utreda förutsättningarna för kanotleder. Utredningen skall vara klar senast 2020.

2.3 Uppdragets förutsättningar

Det finns många fina vatten i Borås. Målsättningen är att ta reda på om det finns potentiellt lämpliga områden att iordningställa som "kanotled". Målet är att skapa ett attraktivt friluftsalternativ som idag i stort sett saknas i kommunen. Ett annat mål är också att ge ökade möjligheter för personer med funktionshinder att komma ut i naturen. Följande kriterier har använts:

- För att vara säker på att verksamheten skall kunna vara långsiktig ska (åtminstone i startskedet) bara kommunens egen mark användas. Det finns alltid en risk för slitage, nedskräpning och skadegörelse. Därför har bara kommunal mark inventerats.
- Där det är möjligt ska åtgärder göras för att underlätta för personer med funktionshinder att delta.
- Hänsyn skall tas till de naturvärden som finns.
- Tanken är att det skall gå att hyra kanot till ett lågt pris och att det skall vara kostnadsfritt att använda sig av grillplatser och lägerplatser.

Det är viktigt att det finns resurser att sköta driften när verksamheten är igång. Ett förslag är därför att Tekniska förvaltningen är huvudansvarig för att förvalta kanotlederna. Tekniska förvaltningen förvaltar redan idag skog och sköter markerade spår och leder, fiskevatten och båtuthyrning. Går det att få till stånd ett samarbete med lokala föreningar som till exempel berörd fiskevårdsområdesförening när det gäller tillsyn och andra frågor kan det ge bra lösningar.

2.4 Projektgruppens sammansättning

Inventeringen har utförts av Kent Claesson och Kjell Johansson på Tekniska förvaltningens Park- och skogsavdelning. Kjell Johansson har skrivit rapporten.

3. NULÄGESBESKRIVNING

I kommunen finns idag en begränsad möjlighet att hyra kanot och båt. Kanotuthyrning finns i Bosjön, Viskan (Saltemad och Seglora) och i Öresjö. Båtuthyrning finns i Bosjön, Rammsjön, Storsjön, Stora Transåssjön, Viaredssjön, Viskan (Rydboholm och Seglora) och Västersjön.

4. TÄNKBARA OMRÅDEN

Det finns många vatten i kommunen som går att paddla i. I tabellen listas endast de vatten där kommunen äger mark. Vattens storlek påverkar lämpligheten men flikigheten är ännu viktigare. Bebyggelse påverkar vildmarkskänslan negativt. Hänsyn ska tas till naturvärden. Finns det redan väl fungerande uthyrningsverksamhet finns det ingen anledning att prioritera ett sådant område.

Rang-ordning	Sjösystem	Yta	Andel kommunal mark	Nuvarande möjligheter	Kommentarer
1	Bosjön med flera vatten.	335	Mer än 50 %	Intressant sjösystem med flera större och mindre sjöar. Sjöarna är flikiga. Kanot- och båtuthyrning finns.	Uppsalen är 84 ha stor är inte medräknad. Vattnen ingår i Bosjöns fiskevårdsområde.
2	Viaredssjön	400	Cirka 50 %	Stor sjö som inte är flikig. Båtuthyrning finns.	Tre kommunala badplatser finns. Sjön ingår i Viaredssjöns fiskevårdsområde.
3	Storsjön	143	100 %	Medelstor sjö som är flikig. Sjön ligger i ett naturreservat. Båtuthyrning finns.	Vandringsled med flera grillplatser runt Storsjön. En kommunal badplats finns. Storsjön ingår i Storsjöns fiskevårdsområde.
4	Viskan nedströms Öresjö	Ej beräknad	Mer än 50 %	Flera mil lång sträcka. Flera hinder gör att det inte går att ta sig fram utan att behöva lyfta kanot/båt. Båt och kanotuthyrning finns.	Försök med kanotled har tidigare misslyckats på den här sträckan. Fyra fiskevårdsområden berörs: Viskan i Borås, Viskan vid Osdal, Viskan vid Rydboholm och Seglora
5	Öresjö	647	Mer än 25 %	Stor sjö som inte är flikig. Kanotuthyrning finns.	Grillplatser finns på flera platser vid sjön. Sex kommunala badplatser finns. Öresjö ingår i ÖBorås-Öresjö fiskevårdsområde.
-	Stora- och Lilla Dalsjön	67	Mer än 50 %	Två mindre sjöar som inte är flikiga.	Vandringsled med flera grillplatser runt Stora Dalsjön. En kommunal badplats finns. Sjöarna tillhör Stora- och Lilla Dalsjöns fiskevårdsområde.
-	Frisjön	680	Liten	Stor flikig sjö.	Kommunen äger endast lite mark vid utloppet och här finns en iordningställd grillplats och vindskydd. Frisjön tillhör Frisjöns fiskevårdsområde.
-	Rammsjön	55	Liten	Medelstor sjö som inte är flikig. Båtuthyrning finns.	En kommunal badplats finns. Rammsjön tillhör Rammsjöns fiskevårdsområde.

5. VAL AV OMRÅDE

Bosjöns område bedöms sammantaget ha de bästa förutsättningarna. Här finns ett flertal större och mindre sjöar som det går att paddla mellan. Viaredssjön och Öresjö är större men eftersom de inte alls är så flikiga som Bosjösystemet blir upplevelsen ändå att Bosjösystemet upplevs större. Bosjösystemet har också en helt annan vildmarkskänsla. Kommunen äger mycket mark i dessa områden. I Översiktsplan för Borås pekas följande sjöar ut med höga friluftsvärden: Bolingen, Björken, Bosjön och Äktasjön.

6. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR BOSJÖOMRÅDET

6.1 Inventering i fält

Hösten 2016 inventerades Åstjärn, Västersjön, Bolingen, Björken, Bosjön och Äktasjön med båt. Kompletterande inventering har skett med kanot 2017. Avsikten var att leta efter platser på kommunal mark som skulle vara lämpliga för grillplatser, vindskydd och camping. Inventeringen visade att det finns ett stort antal lämpliga platser: 24 grillplatser, 7 vindskydd och 7 campingytor. Däremot är det inte utrett vilka av dessa som är mest lämpliga utifrån andra aspekter som påverkan av skyddsvärd natur eller underhållsmöjligheter. Kompletterande åtgärder behövs dessutom i många fall för att det ska bli lättare och säkrare att gå i land och förankra kanot/båt.

6.2 Naturvärden

Sjönamn	Naturvärdesklass	Kommentarer
Västersjön	Klass II - mycket högt naturvärde	Sjö med häckande storlom samt lokaler för klockgentiana och strandlummer.
Bolingen	Klass II - mycket högt naturvärde	Lokal för strandlummer.
Björken	Klass II - mycket högt naturvärde	Lokal för strandlummer.
Uppsalen	Klass III - högt naturvärde	Möjlig häckningslokal för storlom. Fiskgjuse (2001)
Bosjön	Klass III - högt naturvärde	Ett par storlom brukar årligen häcka i Bosjön/Äktasjön.
Äktasjön	Klass III - högt naturvärde	Ett par storlom brukar årligen häcka i Bosjön/Äktasjön.

Uppgifter från kommunens naturdatabas visar att området inte har så höga naturvärden att det är olämpligt för en "kanotled". Självklart ska hänsyn tas till de naturvärden som finns.

För att få ett säkrare underlag om de ornitologiska värdena i området har Borås Fågelgrupp (underavdelning till Naturskyddsföreningen i Borås) på uppdrag av Tekniska förvaltningen inventerat förekomsten av Storlom 2017-2019. Deras bedömning är att det häckar 5-7 par totalt i sjösystemet. De verkar flytta sina boplatser från år till år. Häckningsframgången var dålig under den här treårsperioden. Ungar har setts endast i Bosjön. Det är inte klarlagt vilka orsaker det beror på men sjöreglering, störning (människor) eller predation är några möjliga faktorer. Sammanfattningsvis anser Borås Fågelgrupp att sjöområdet är viktigt för storlommen i kommunen.

6.3 Nulägesbeskrivning

Sjöarna regleras via dammen vid Äktasjön. I vattendomen finns inga krav på minimitappning och vattennivån får ha en nivåskillnad på två meter. Efter kontakt med fallrättsägarna som reglerar

dammen har en frivillig minimitappning skett till Bålån. Trots att det inte är så mycket bebyggelse vid sjöarna finns en del åretruntboende och sommarboende i närheten till sjöarna. Många av de platser som besöktes under inventeringen hade spontangrillplatser.

Fiskevårdsområdesföreningens medlemmar fiskar själva och upplåter fiske till allmänheten. I genomsnitt säljs 50 årskort, 25 månadskort och 320 dagkort. Fiske med kommunfiskekortet är också tillåtet här men hur mycket det utnyttjas går inte att veta.

Fiskevårdsområdesföreningen hyr också ut båtar 130 gånger/år. De flesta hyr båt i Västersjön men det går också att hyra båt i Bosjön.

Svenska kyrkan har en lägergård vid Bosjön och de hyr även ut kanoter till de som nyttjar lägergården. Borås vattenskidklubb har verksamhet i Björken.

7. SLUTSATSER

Bosjöområdet har fina förutsättningar att bli ett trevligt paddlingsvatten och det kräver inte så stora insatser att förverkliga det. Flera faktorer gör det till det mest lämpliga området i kommunen. Bosjöområdet ligger bara några kilometer från centrala Borås och det går att åka kollektivt hit. Sjöarna är flikiga och har inte så stora öppna vattenytor. Det gör att det blir roligare och säkrare att paddla här. Störningarna minimeras också och det finns många fina platser att stanna till vid. En stor fördel med tillrättalagda platser på kommunens egen mark är att de besökande inte behöver känna någon osäkerhet var de kan stanna till. Det är önskvärt att få till stånd någon plats som underlättar för personer med funktionshinder att ta del av detta vackra område men någon sådan given plats påträffades inte vid inventeringen. Genom att göra iordning bra platser för övernattning och stopp kan besökande kanaliseras till områden av sjöar och vattendrag där påverkan på flora och fauna minimeras. Informationsmaterial bör lämpligen tryckas på svenska, engelska och tyska och bör även informera om vilka hänsyn de besökande skall ta. Många praktiska frågor återstår. Den här utredningen vill bara understryka att förutsättningarna finns.

8. FÖRSLAG PÅ HUR PROJEKTET SKA FORTSÄTTA

Projektet kan gå vidare om Tekniska nämnden beslutar att Park- och skogsavdelningen ska få i uppdrag att ta fram en detaljplan och sedan arbeta vidare med det praktiska. För att lösa finansieringen föreslås att projektet ansöker om LONA-pengar. LONA-projekt har normalt en tidplan på 4 år. Projektet beräknas kosta 800 000 kronor. LONA finansierar 50 % och resterande medel ryms inom nuvarande verksamhetsram för Natur- och rekreationsleder. Kostnad för eget arbete får räknas upp till 50 % av totalkostnaden.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Telefon** 033-35 70 00
e-post boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se